

PODSTAWOWE ZASADY DOBORU PIEŚNI W LITURGII MSZALNEJ

Rok liturgiczny – Uroczystości Zwiastowania Pańskiego i Świętego Józefa

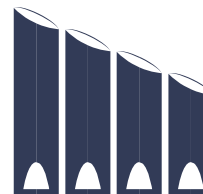
W okresie Wielkiego Postu przypada uroczystość Zwiastowania Pańskiego, obchodzona 25 marca. Jeśli wypada ona w Wielkim Tygodniu, to przenosi się ją na poniedziałek po oktawie Wielkanocy. Uroczystość ta obchodzona była w kościele zachodnim w VII w., a w kościele na Wschodzie pierwsze świadectwa pochodzą z VI w. Święto przybierało także różne nazwy, takie jak: *Zwiastowanie NMP*, *Zwiastowanie Pańskie*, *Zwiastowanie Bożej Rodzicielce i Męki Pana*, *Święto Zwiastowania NMP*. Obecny Mszał przyjął nazwę *Zwiastowanie Pańskie*. Osobnym zagadnieniem jest również data tego święta, ponieważ nie wszędzie obchodzono je 25 marca. Treścią uroczystości jest ewangeliczny opis Zwiastowania Pańskiego. Teksty modlitw mszalnych pokazują zarówno wątki maryjne, jak i chrystologiczne. Stąd też pojawia się problem repertuaru śpiewów. Przyzwyczajiliśmy się i tak też się przyjęło, że wykonujemy zarówno pieśni maryjne, jak i adwentowe, które opisują tajemnice Zwiastowania. Wydaje się jednak, że nie spełniają one kryterium śpiewów odpowiadających treści tej uroczystości. Z pomocą w tej sytuacji przychodzą hymny brewiarzowe. Do tej pory doczekały się opracowania hymny z jutrzni i nieszpórów (*Niech cały świat to posłysz, W promieniach zorzy zbawienia, Nim zeszło słońce*).

Drugą uroczystością wypadającą w Wielkim Poście jest uroczystość ku czci św. Józefa Oblubieńca NMP. Obchodzona jest 19 marca. Kult tego świętego znany był w kościele na Wschodzie chrześcijańskim na przełomie VIII/IX w. W kościele na Zachodzie wzmianki o św. Józefie pojawiają się sakramentarzach i kalendarzach z X i XI w. Uroczyste święto ku czci św. Józefa wprowadzili w XIV w. serwici i franciszkanie, i było ono wyznaczone na 19 marca. W Polsce obchodzono to święto już od XIII w. i co ciekawe, że w XVII w. były także inne święta ku czci św. Józefa, np. *święto Zaślubin św. Józefa z Maryją* obchodzone 23 stycznia. W 1955 r. zostało wprowadzone też wspomnienie *Św. Józefa Robotnika* obchodzone w całym Kościele w dniu 1 maja.

Po Soborze Watykańskim II święto Św. Józefa Oblubieńca otrzymało rangę uroczystości, a imię św. Józefa włączono do Kanonu Rzymskiego, zaś w 2013 r. włączono je również do II, III i IV Modlitwy Eucharystycznej. Uroczystość podkreśla rolę św. Józefa jako opiekuna i wychowawcy Jezusa, antyfony mszalne nazywają go *slugą dobrym i wiernym*, prefacja ukazuje go jako Oblubieńca Maryi i opiekuna św. Rodziny.

Repertuar pieśni do św. Józefa w Śpiewniku Siedleckiego był obecny od pierwszego jego wydania i łącznie do dzisiaj opublikowano w nim osiemnaście różnych kompozycji. Śpiewnik Siedleckiego ma osobny dział poświęcony św. Józefowi i obecne wydanie zawiera 7 pieśni. Godnymi polecenia są również hymny brewiarzowe *Józefie niech Ciebie sławi całe niebo* (2 melodie) czy *Święty Józefie, grona niebian chlubo* (3 melodie).

Opracowano na podstawie: I. Pawlak, *Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II świetle dokumentów Kościoła*, Lublin 2000; T. Sinka, *Zarys liturgiki*, Gościkowo-Paradyż 1988; Ł. Szczeblewski, *Modyfikacje śpiewów ku czci św. Józefa Oblubieńca NMP, na podstawie pieśni religijnych publikowanych w zbiorze ks. J. Siedleckiego*, w: *Musica Ecclesiastica* 20 (2025).

Diecezjalne Studium
Organistowskie w Rzeszowie

Materiały formacyjne dla organistów

Marzec 2026

Drodzy Duszpasterze i Organiści!

W bieżących *Materiałach formacyjnych* dwie propozycje nutowe. Pierwsza z nich to pieśń *Bliskie jest Królestwo Boże*, harmonizacja S. Barszcz. Opracowanie za zgodą autora zostało zaczerpnięte z jego śpiewnika *Pieśni kościelne z akompaniamentem organowym*.

Druga to pieśń do świętego Józefa *Otocz opieką*, harmonizacja ks. M. Wyszogrodzkiego SDB. Harmonizacja pochodzi z 6 tomu opracowania *Soli Deo Jedyńemu Bogu*. Tę propozycję publikujemy za zgodą wydawnictwa Polihymnia.

W *Podstawowych zasadach doboru pieśni w liturgii mszalnej* zostały omówione krótko dwie uroczystości przypadające w marcu: *Uroczystość Zwiastowania Pańskiego* oraz *Uroczystość Świętego Józefa*.

DSORZYSZOW.PL

Poprzednie numery *Materiałów* są dostępne na stronie internetowej Studium www.dsorzyszow.pl. Zapraszamy także do obserwowania strony Studium na Facebooku.

FACEBOOK DSO

Bliskie jest Królestwo Boże

m.: ks. I. Pawlak
S. Barszcz, Pieśni kościelne z akompaniamentem organowym, Tarnów 2023, s. 58.

(Ped.)

Bli-skie jest Kró-le-stwo Bo - że, na-wra-caj-my się i wierz-my w E - wan - ge - lię.

1. Bóg jest świa - tło - ścią
2. Jeżeli chodzi - - - - - my w świa - tło - ści,

i nie ma w Nim za - - - - - dnej ciem - no - ści.
wtedy mamy łączność mię - dzy so - bą.

3. Krew Jezusa, Jego Syna, * oczyszcza nas z wszelkiego grzechu.
4. Jeżeli mówimy, że nie mamy grzechu, * to samych siebie oszukujemy.
5. Jeżeli wyznajemy nasze grzechy, * Bóg oczyści nas z wszelkiej nieprawości.
6. Jeśliby nawet ktoś zgrzeszył, * mamy Rzecznika wobec Ojca – Jezusa Chrystusa.
7. On jest ofiarą przebłagalną za nasze grzechy, * a także za grzechy całego świata.
8. Dostępujemy odpuszczenia grzechów * ze względu na Jego imię.

Otocz opieką

t.: Z. Niewiadomski
m.: ks. M. Michalec CM (Siedl. 1987)
harm.: ks. M. Wyszogrodzki SDB
Muzyka w Liturgii, Rok XXIX, Nr 3 (112) 2024, s. 11.

1. O - tocz o - pie - ką nasz Ko - ściół świę - ty.

5 o - pa - tri - ar - cho, z wszyst - kich wy - bra - ny.

9 Tyś miał w swej pie - czy skarb nie - po - je - ty,

13 Zbaw - cę na - sze - go, Pa - na nad pa - ny.

2. Czułe kochałeś to Boże Dziecię, *
ciągłym czuwaniem strzegłeś od złego; *
obroń nękanie dziś w całym świecie *
dzieci Kościoła Chrystusowego.
3. Przyjdź nam z pomocą, zwalczaj ciemności, *
w walce podtrzymuj silnym ramieniem; *
rozpal nam w sercach ogień miłości, *
wzmacniaj nadzieję, strzeż przed zwątpieniem.
4. Mężny obrońco i nasz patronie, *
otocz opieką Ojca Świętego, *
aby przez ciemne mroki i tonie *
wiodł Kościół w ciszę portu wiecznego.